

Повернення до книги

Луганська обласна бібліотека для дітей працює для своїх читачів вже 69 років, має свою цікаву історію — вона ровесниця Луганської області. Розпочавши свою діяльність у приміщенні бібліотеки для дорослих як центральна міська для дітей, займаючи всього 20 кв.м., лише у 1938 році одержала статус обласної. У роки Великої Вітчизняної війни творчу працю колективу було перервано, і тільки після звільнення міста у 1943 р. бібліотека відновила свою роботу. Завдяки наполегливій праці бібліотекарів вже у 1949 р. вона обслуговує 7 тисяч читачів, а книжковий фонд складає 17 тисяч примірників. У 1957 р. за рішенням місцевої Ради виділяється нове приміщення, бібліотека починає інтенсивно розвиватися, удосконалювати структуру, штатний розклад, активізувати свою діяльність, створює власний імідж та поступово займає гідне місце серед закладів культури області. На початку 60-х років пріоритетною стає індивідуальна робота з читачами, яка базується на вивченні інтересів, захоплень, читацького досвіду дітей. Ведеться робота щодо максимального охоплення читанням дітей обласного центру, за мету ставиться 100% залучення їх до бібліотек.

Сьогодні Луганська обласна бібліотека для дітей — базовий заклад дитячої культури регіону, де співпрацюють діти та дорослі, де юні користувачі перебувають в атмосфері краси, гри та фантазії. Щороку її відвідують 11 тис. читачів, серед яких не тільки діти віком до п'ятнадцяти років, а й організатори дитячого читання. До їх послуг книжковий фонд, що складає понад 160 тис. примірників та 181 періодичне видання. Як методичний центр вона здійснює керівництво 57 дитячими бібліотеками області, організовує заходи щодо підвищення фахової кваліфікації, надає консультативну допомогу бібліотечним закладам інших відомств, які працюють з дітьми. Впродовж останніх років у бібліотеці значно удосконалено технічне оснащення відділів, активно впроваджуються новітні інформаційні технології, придбано якісну розмножувальну техніку, комп'ютерне та сучасне музичне обладнання.

У 9 відділах бібліотеки сьогодні працює 46 чоловік, з них 33 бібліотечних спеціалісти. Переважна більшість — це висококваліфіковані фахівці, які зростали на кращих традиціях старших поколінь ОДБ. Більше 25 років віддали бібліотеці А.Ф. Гайворонська, Г.Д. Тиванюк, Л.В. Кікоть, В.І. Зайцева, Г.К. Севостьянова, Ю.Р. Кузнєцова, Т.Ф. Черевко, З.С. Остапенко, Л.М. Маруда. Щедрість душі і справжнє захоплення, відданість своїй справі, любов до дітей — це особистісні якості, які вони передають молодому поколінню. Саметака доброзичлива атмосфера, відданість роботі, творчість і наполегливість дають можливість колективу ефективно вирішувати будь-які завдання, що ставить життя. Одне з них дуже важливе і актуальне — це проблема дитячого читання, яка, на жаль, стає все гостріше та масштабніше. Зниження в суспільстві інтересу до книги і читання взагалі, пріоритет сучасних засобів комунікації призвели до суттєвих змін у структурі дозвілля школярів. За даними різноманітних соціологічних досліджень у Луганській області лише четверта частина дітей читає систематично. Серед 80% учнів сприйняття інформації виглядає так: дивитися, слухати і лише потім читати. А заповітна мрія підлітків — еcranізація або інсценізація всіх творів шкільної програми сьогодні втілюється у DVD, аудіо-книгах, витісняючи навіть програмні художні твори.

З метою координації зусиль усіх інституцій, що опікуються проблемами дитячого читання, Луганська обласна бібліотека для дітей розробила на період 2006–2010 рр. комплексну цільову Програму розвитку дитячого читання «Повернемо дітям книгу», яка має координувати зусилля всіх зацікавлених сторін у відродженні інтересу до книги та читання. Пріоритетні напрями, відображені в розділі «Бібліотека — центр інформації», передбачають вивчення, аналіз репрезентативності фондів бібліотек для дітей, забезпечення періодичними виданнями, моніторинг надходження літератури на місце, акції «Подаруй бібліотеці книгу», «Книзі — друге життя». Крім того, внаслідок вивчення інформаційних потреб користувачів корегуватиметься система інформування всіх категорій абонентів. Створення в бібліотеках «Дитячих довідкових бюро», шкіл юних бібліографів, проведення конкурсу на кращий бібліографічний посібник «Улюблені книжки дитинства» сприятимуть розвитку інформаційної культури дітей.

Одним із найважливіших завдань у вирішенні проблеми дитячого читання є стимулювання

потреби в читанні (мотиваційна діяльність), розвиток творчої та соціальної активності. Серед заходів у рамках Програми плануються акції «Твоя бібліотека», «Читаймо разом», презентації кращих дитячих книжок. У перспективі — створення «Читацької агенції реклами» (ЧАРодії), яка матиме на меті популяризацію кращих зразків української і світової літератури та роботу з лідерами читання. Для організаційно-методичного забезпечення Програми необхідно активізувати соціологічну функцію бібліотек та безперервну професійну освіту бібліотечних працівників. Тому впродовж 2006–2007 років проводилися соціологічні вивчення «Сучасна дитяча бібліотека та її читач», «Бібліотека і читач: аспекти спілкування та етика відносин» (7–9 кл.), «Діти і книга» (3–5 кл.), результати яких узагальнені та враховуються при плануванні роботи. У 2008 році планується комплексне вивчення за темою «Сучасна карта читання в регіоні».

У рамках Програми здійснено аналіз інформаційно-бібліографічного обслуговування в бібліотеках області за період 2002–2005 рр., проведені обласні семінари «Бібліографія в моїй професії», «Дитяча бібліотека — соціальний інститут підтримки і розвитку читання дітей», майстер-класи «Дитина і книга» (педагогіка, психологія, соціологія читання). Напрямок «Координація та соціальне партнерство» забезпечує поглиблення взаємодії з зацікавленими структурами: органами освіти, загальноосвітніми школами та позашкільними закладами, Луганським державним педагогічним університетом, Луганським інститутом післядипломної педагогічної освіти, центрами дитячої творчості, еколого-натуралістичними центрами, Обласним відділенням спілки письменників України, ЗМІ, батьками. Презентація Програми відбулася у рамках міжвідомчого круглого столу «Дитяче читання XXI століття: проблеми і перспективи». Отже, головна мета Програми — відродження інтересу до книги та читання, формування сталих читацьких умінь і навичок у всіх категорій користувачів. Це дуже складно в умовах «книжкового голоду», особливо в сільській місцевості, тому що за 2007 рік до 57 дитячих та 372 сільських бібліотек області надійшло лише 30750 прим. (разом з книжками, які видані за державними програмами та одержані безкоштовно). Водночас практика свідчить, що в таких умовах можливо і необхідно впливати на характер запитів читачів, виховувати їх смаки та формувати інтереси. З метою більш активного використання та активізації соціологічних методів вивчення своїх користувачів, їх читацького попиту, розповсюдження інформації про кращі видання для дітей та підлітків Луганська ОДБ практикує проведення Книжкового хіт-параду. Проходить він за трьома номінаціями: «Вічно юна класика», «Новинка сезону», «Краще не читати». Кращу книгу визначають читачі всіх вікових категорій шляхом голосування, бліцопитування, анкетування. За підсумками голосування визначається краща книга місяця, сезону, року. Один раз на квартал проводиться бліцопитування та експрес-анкетування читачів. Найактивніші стають учасниками бібліо-шоу «Краща книга року» за номінаціями «Найактивніший читач», «Кращий відгук», «Краща ілюстрація». Непросто було сформувати «гарячу десятку», тому що діти голосували виключно за «Гаррі Поттера» Дж. Роулінг. Але поступово, завдяки зворотному зв'язку, коли бібліюгід не тільки констатував кількість голосів, відданих за ту чи іншу книгу, але й висловлював подяку тим дітям, які читали твори класиків, що не входять до шкільної програми, рейтинг книг почав змінюватися. Завдяки цьому більше відвідувачів абонементу стали запитувати літературу за цим рейтинговим списком. У фінал вийшли книги Т. Шевченка, В. Шекспіра, О. Пушкіна, М. Гоголя, Р. Толкієна, Д. Емця, В. Нестайка, Ф. Пулмана, Р. Саббатіні.

У рамках програми «Повернемо дітям книгу» планується також і заснування Книги читацьких рекордів, де будуть зафіксовані особисті досягнення юних читачів усіх вікових категорій, і яка сприятиме активізації інтересу до книги та підвищенню читацької активності користувачів дитячих бібліотек регіону. Книга має 5 розділів-номінацій:

«Кращий читач», що передбачає реєстрацію читацьких рекордів за віковими категоріями (найбільша кількість прочитаних книг, відвідувань бібліотеки);

«Найактивніший», куди заносять дані про лідерів читання, які беруть участь у гуртках, масових заходах бібліотек, популяризації літератури серед однолітків (відгуки, малюнки до прочитаного);

«Сам собі бібліограф» передбачає наявність сталих навичок користування усіма частинами інформаційно-пошукових систем, самостійний бібліографічний пошук, надання консультативної допомоги товаришам, оволодіння бібліотечно-бібліографічною грамотністю;

«Сім'я, яка найбільше читає» фіксує дані про кращі традиції сімейного читання;

«Кращий друг бібліотеки» оголошує імена організаторів дитячого читання, спонсорів, які сприяють відродженню культури читання в сучасному суспільстві.

Відбір номінантів проходитиме щороку в три тури. Перший має проводитися за місцем проживання, другий — у центральних бібліотеках для дітей, які визначають переможців за віковими категоріями та номінаціями. У ході третього туру оргкомітет підбиває підсумки на основі надісланих

документів за кожною номінацією, які оприлюднюються до 25 грудня. Імена переможців вписуються до «Книги читацьких рекордів», а урочисте нагородження відбуватиметься в обласній бібліотеці для дітей у рамках Тижня дитячої та юнацької книги. Матеріали про кращих читачів області будуть широко висвітлюватися в засобах масової інформації.

Отже, ми розуміємо складність поставлених завдань, відчуваємо, що вкрай необхідна загальнонаціональна програма підтримки та розвитку дитячого читання. Але певною мірою усвідомлюємо і свою відповідальність за формування юного читача, а не просто користувача бібліотеки, за кращими традиціями вітчизняного бібліотекознавства.

Можна скільки завгодно скаржитися на труднощі комплектування, послаблення інтересу до книги та читання в суспільстві, засилля низькопробних мас-медіа, та, незважаючи на це і враховуючи особливості сьогодення, ми зрозуміли головне — моду на читання треба створювати, формувати, потрібно також виховувати свідомість юних громадян України. «Не читати — соромно! Читати це модно!» — саме такий девіз обрали бібліотекарі Луганщини.